

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/88/2023
Identifikačné číslo spisu:	5721010821
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5721010821.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Štífta a JUDr. Mariána Mačuru v trestnej veci obvineného D. Ď. pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 31. januára 2024 v Bratislave dovolanie obvineného D. Ď. podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Jaroslava Čierneho proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline zo 17. marca 2022, sp. zn. 3To/13/2022, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného D. Ď. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Martin (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 23. novembra 2021, sp. zn. 1T/28/2021, uznal obvineného D. Ď. za vinného pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Tr. zák. na skutkovom základe tam uvedenom.

Za to súd obvinenému uložil podľa § 189 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 37 písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 5 Tr. zák. nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. súd obvineného na výkon uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia. Podľa § 73 ods. 2 písm. a), písm. c), písm. d) Tr. zák. s použitím § 74 ods. 1 Tr. zák. mu súd uložil ochranné protialkoholické a psychiatrické liečenie ústavnou formou.

Proti tomuto rozsudku podal obvinený ihneď po jeho vyhlásení, priamo do zápisnice o hlavnom pojednávaní, odvolanie, o ktorom Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozhodol na verejnom zasadnutí konanom 17. marca 2022 uznesením, sp. zn. 3To/13/2022 tak, že postupom podľa § 319 Tr. por. ho ako nedôvodné zamietol.

Dňa 8. júna 2023 podal obvinený D. Ď., prostredníctvom ustanoveného obhajcu JUDr. Jaroslava Čierneho, písomne odôvodnené dovolanie, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody v súlade s ustanovením § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) Tr. por., a síce:

- zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu; a
- rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

V odôvodnení podaného dovolania obvinený namietal, že jediným priamym usvedčujúcim dôkazom, ktorý bol vykonaný súdom, je dôkaz získaný výpoveďou svedkyne poškodenej F. U.. Vo vzťahu k výpovedi poškodenej namietal jednak skutočnosť, že v prípravnom konaní nebol vykonaný kontradiktórne (keďže sa ho obvinený nezúčastnil), v nadväznosti na ktorú skutočnosť potom obvinený argumentoval v nezákonnosť vykonania dôkazu prehratím záznamu a čítaním prepisu výpovede poškodenej z 28. marca 2021 súdom na hlavnom pojednávaní. Obvinený uviedol, že súčasťou jeho práva je aj právo na kontradiktórny výsluch svedka a keďže svedkyňa poškodená nebola počas prípravného konania vypočutá kontradiktórnym spôsobom, mal obvinený za to, že na prečítanie zápisnice o jej výpovedi z prípravného konania neboli splnené zákonné podmienky a poškodená mala byť opätovne vypočutá na hlavnom pojednávaní. V tejto súvislosti ešte obvinený poukázal na ustanovenie § 134 ods. 4 Tr. por., podľa ktorého ak je ako svedok v trestnom konaní vypočúvaná osoba, ktorá je obzvlášť zraniteľnou obeťou, je výsluch takéhoto svedka potrebné vykonať tak, aby sa nemusel znovu opakovať, avšak výsluch svedkyne poškodenej dňa 28. marca 2021 nebol urobený kontradiktórnym spôsobom, a teda ho bolo nutné zopakovať, pretože obhajobe nebola daná možnosť vypočuť túto svedkyňu.

Obvinený ďalej uviedol, že jeho právo na obhajobu bolo porušené i tým, že mu nebol ustanovený obhajca ihneď po vznesení obvinenia, hoc podľa jeho názoru muselo byť orgánom činným v trestnom konaní od počiatku zrejme, že nie je schopný sám sa obhajovať, nakoľko i v predchádzajúcom trestnom konaní mu bolo uložené ochranné psychiatrické liečenie ambulantnou formou. Rovnako namietal výsluch svedkyne-poškodenej bez jeho prítomnosti a bez možnosti klást' vypočúvanej otázky.

Súd prvého stupňa nevykonával ani výpoveď svedkyne F. U., ktorá nebola vypočutá ani v prípravnom konaní, pretože podľa názoru súdu tu stačilo prehrať záznam jej hovoru na tiesňovú linku. Táto svedkyňa však bola priamou svedkyňou prejednávaneho skutku, a teda bolo podľa názoru obvineného nutné ju vypočuť, čo sa dalo uskutočniť aj bez jeho prítomnosti, aby nebola viktimizovaná.

Na základe uvedeného obvinený navrhol, aby dovolací súd rozsudkom vyslovil porušenie zákona a súčasne zrušil rozsudok (obhajca zrejme myslel uznesenie, pozn. súdu) Krajského súdu v Žiline zo 17. marca 2022, sp. zn. 3To/13/2022, a rozsudok Okresného súdu Martin z 23. novembra 2021, sp. zn. 1T/28/2021, ako aj konania, ktoré týmto napadnutým rozhodnutiam predchádzali, a aby prikázal Okresnému súdu Martin, aby vec znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného Ď. sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Martin (ďalej len „prokurátor“) podaním z 23. augusta 2023 konštatujúc, že v predmetnej trestnej veci boli za účelom náležitého objasnenia skutkového stavu veci vykonané všetky dostupné dôkazy, a tieto boli vykonané zákonným spôsobom v zmysle § 135 Tr. por. a v zmysle zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov tak, aby bolo zabránené sekundárnej viktimizácii poškodenej F. U., a to v rozsahu potrebnom na rozhodnutie. Rovnako prokurátor uviedol, že právo obvineného na obhajobu v tomto konaní porušené nebolo.

Vzhľadom na vyššie uvedené považuje prokurátor rozhodnutie okresného súdu, ako i nadväzujúce rozhodnutie krajského súdu za spravodlivé a zákonné, a preto nesúhlasil, že by boli naplnené a preukázané dovolacie dôvody tak, ako ich stanovuje Trestný poriadok. S poukazom na tento záver navrhol dovolanie obvineného odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por.

Vyjadrenie prokurátora k dovolaniu bolo 14. septembra 2023 doručené na vedomie obvinenému i jeho ustanovenému obhajcovi, ktorý k nemu zaujal stanovisko podaním z 18. septembra 2023, v ktorého rámci rozporoval vyjadrenie prokurátora, pričom však neuviedol žiadne ďalšie relevantné skutočnosti.

Dňa 22. decembra 2023 bolo dovolanie obvineného D. Ď. spoločne s kompletným k veci prislúchajúcim

spisovým materiálom riadne predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na konanie a rozhodnutie.

Po predložení veci najvyšší súd ako súd dovolací [§ 377 Tr. por.] predbežne preskúmal dovolanie obvineného spolu s predloženým spisovým materiálom a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov [§ 372 ods. 1 Tr. por.], prostredníctvom obhajcu [§ 373 ods. 1 Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote [§ 370 ods. 1 Tr. por.], na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať [§ 370 ods. 3 Tr. por.] a spĺňa aj nevyhnutné obsahové náležitosti [§ 374 Tr. por.]. Zároveň ale najvyšší súd zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Úvodom najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, a nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať v intenciách Trestného poriadku len odvolací súd [§ 322 ods. 3 Tr. por., § 326 ods. 5 Tr. por.]. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený eo ipso prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže dovolací súd vykonať dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Pokiaľ ide o obsahovú stránku podaného dovolania, najvyšší súd uvádza, že z väčšej časti obvinený v dovolaní uviedol len skutkové okolnosti a argumentoval, hoc v snahe zakryť túto skutočnosť explicitáciou jeho námietok ako námietok právnych, v podstate len poukazom na skutkové okolnosti a správnosť zisteného skutku, ktoré otázky však súdom prvého stupňa boli právoplatne ustálené v rámci skutkovej vety výrokovej časti rozsudku, pričom najvyššiemu súdu do takto ustáleného skutku na podklade dovolania obvineného neprináleží zasahovať.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Tr. por.). Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia preto nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinil podľa § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu [R 7/2011].

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. považuje najvyšší súd za nevyhnutné zdôrazniť, čo v rámci svojej rozhodovacej činnosti notoricky opakuje, a síce pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu je nevyhnutné, ako aj napokon zo samotnej dikcie Trestného poriadku vyplýva, aby zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné. Inými slovami povedané, nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu, resp. porušenie práva obvineného na obhajobu s akoukoľvek intenzitou, zakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Takéto porušenie musí teda kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného

uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby. Pri samotnom posudzovaní, či v konkrétnom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, je potrebné vychádzať zo všetkých okolností a špecifik konkrétného prípadu a tieto individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach, vyhodnotiť. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

Zásadné porušenie práva na obhajobu, podmieňujúce naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., však nemožno odvíjať od iného hodnotenia dôkazov obvineným v porovnaní s tým, ako to vo veci vykonali príslušné súdy, ktorých skutkové zistenia a závery sú pre dovolací súd záväzné (nepreskúmateľné). Porušenie práva na obhajobu nemôže byť odôvodnené tým, že súdy, vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., vyhodnotili dôkazy odlišným spôsobom, ako je predstava obvineného.

Ak obvinený v intenciách podaného dovolania namieta podľa jeho názoru nesprávne vyhodnotenie dôkazov, najvyšší súd poukazuje na svoju konštantnú rozhodovaciu činnosť, v rámci ktorej zdôrazňuje, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamena ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

Odmietnutím vykonania navrhnutých dôkazov nedošlo k porušeniu práv obvineného, keďže (ako už bolo uvedené vyššie) medzi práva obvineného nepatrí vyhovieť všetkým návrhom na vykonanie dokazovania. Je na súde zvážiť, či navrhnutý dôkaz považuje za relevantný na zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Ak dospeje k negatívnemu výsledku, je povinný rozhodnúť o odmietnutí dôkazu. Dovolací súd z predloženého spisu pritom zistil, že súd prvého stupňa sa zaoberal všetkými navrhnutými dôkazmi, pričom v prípade ich nevykonania boli návrhy zákonným spôsobom odmietnuté s náležitým odôvodnením. Dôvodnosť odmietnutia však dovolací súd nebol oprávnený skúmať. Naopak odvolací súd nemal povinnosť vyrovnať sa s návrhmi, nakoľko zo strany obvineného neboli prezentované. [Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. septembra 2020, sp. zn. 2 TdoV 3/2019]

Je plne na úvahe v predmetnej trestnej veci konajúceho a rozhodujúceho súdu, aby sám rozhodol v okolnostiach prípadu, ktoré dôkazy na zistenie skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, vykoná, bez ohľadu na to, ktorá zo strán konania ich navrhla.

V tejto súvislosti treba ešte doplniť, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo obvineného na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Konajúci súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené obvineným, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov trestnej veci uvádzaných obvineným. Rozhodnutia okresného a krajského súdu, ktoré z hľadiska obsahu ich odôvodnenia tvoria jednotu, uvedené kritéria spĺňajú.

Do obsahu uvedených práv však nepatrí právo obvineného, aby sa konajúci súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08).

Je preto ústavne konformné, ak o vine a treste rozhodujúci súd, súc viazaný zásadami zistenia

skutkového stavu veci bez dôvodných pochybností [§ 2 ods. 10 Tr. por.] a voľného hodnotenia dôkazov [§ 2 ods. 12 Tr. por.] vykoná tie dôkazy, ktoré podľa jeho úvahy môžu prispieť k náležitému objasneniu skutočností dôležitých pre posúdenie veci a vydanie spravodlivého meritórneho rozhodnutia, na ktoré účely ich potom aj sám vyhodnotí jednotlivo i v ich súhrne.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., a to aj so zreteľom na skutočnosť, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu proti Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen proti Turecku, rozsudok č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší proti Holandsku, Visser proti Holandsku, rozsudok č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., a síce „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonával. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie [§ 272 ods. 3 Tr. por., § 2 ods. 10 Tr. por., § 2 ods. 11 Tr. por.], a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ [§ 240 ods. 3 veta druhá Tr. por.], alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie [§ 240 ods. 4 veta tretia Tr. por.].

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonával dôkazy nezákonným spôsobom, tzn. že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom - môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. Nevykonanie (svojoľné), pre spravodlivé rozhodnutie dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Tr. por.

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumom odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

In concreto k dovolacej argumentácii obvineného sa žiada uviesť, že v zásade stála na jednom nosnom argumente, ktorým bola svedecká výpoveď poškodenej v prípravnom konaní, ktorá podľa názoru obvineného nebola vykonaná kontradiktórnym spôsobom, z ktorého dôvodu potom nemohla byť použitá na hlavnom pojednávaní. K tejto - nosnej - časti dovolacej argumentácie najvyšší súd upriamuje

pozornosť dovolateľa na zmysel a podstatu zásady kontradiktórnosti trestného konania, ktorou je možnosť (oprávnenie) strany trestného konania oboznámiť sa a reagovať na každý argument protistrany (v tomto prípade obžaloby - prokurátora). Možnosť obvineného takto konať je však závislá od jeho vôle, či toto svoje oprávnenie, vyplývajúce mu z Trestného poriadku, využije alebo nie. Je však potrebné zdôrazniť, že výsluch sa považuje za vykonaný kontradiktórne nie vtedy a len vtedy, ak sa na ňom osoba v procesnom postavení obvineného (resp. jej obhajca) skutočne zúčastní a využije svoje právo klásť svedkovi/poškodenému otázky, ale už momentom poskytnutia možnosti obvinenému právo na kontradiktórny výsluch využiť, resp. momentom dania mu do jeho vlastnej procesnej dispozície rozhodnutie, či sa výsluchu zúčastní a či bude klásť vypočúvanej osobe otázky. Správne preto postupoval ako okresný, tak i krajský súd, keď oba zhodne rezultovali, že kontradiktórna povaha výsluchu svedkyne poškodenej F. U. bola zachovaná. Správnosť tohto záveru najvyšší súd odvodzuje jednak od skutočnosti, že obvinený po zákonomnom poučení pred výsluchom výslovne uviedol, že nežiada, aby bol vyšetrovateľom vyrozumený o vyšetrovacích úkonoch, ani o výsluchoch svedkov, ktoré budú v budúcnosti prichádzať do úvahy, čo na znak súhlasu potvrdil svojím vlastnoručným podpisom [č. I. 54 spisu], ako i zo skutočnosti, že napriek svojmu výslovnému vyhláseniu bol obvinený o termíne konania výsluchu poškodenej vopred vyrozumený (č. I. 186 spisu), a to širším penzom informácií, než aké sú ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu pre takéto vyrozumenie požadované [R 58/2018].

Nad rámec uvedeného najvyšší súd poukazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, v ktorom argumentačne i právne správne vo veci konajúci a rozhodujúci samosudca vysvetlil, z akého dôvodu odmietol vykonať obvineným navrhovaný dôkaz - výsluch svedkyne poškodenej F. U.: „postupom podľa § 270 ods. 2 Tr. por. súd vykonal ako dôkaz výsluch svedkyne - poškodenej F. U. zo dňa 28.03.2021 vyhotovený procesným postupom v zmysle Trestného poriadku orgánom činným v trestnom konaní, t. j. vyšetrovateľkou PZ za prítomnosti ďalších osôb, vrátane prítomnosti pribratého psychológa, s použitím technického zariadenia umožňujúceho obrazovo-zvukový záznam s jeho celým prehratím uloženého na nosiči a skladajúceho sa z dvoch častí nahrávok spolu aj s oboznámením záznamu k tomuto kamerovému záznamu a aj celého prepisu zápisnice o výsluchu svedkyne - poškodenej F. U. v zmysle všetkých častí nahrávky aj so sledovaním zhody a prehrávaním tiež osobitne s prečítaním celého aj záveru tohto výsluchu z dôvodu technickej chyby, avšak obsahovo zodpovedajúce skorším vyjadreniam a celkovo priebehu celého priebehu jej výsluchu, o ktorom súd ani procesné strany nemali pochybnosti, uvedené nijakým spôsobom ani nekomentovali a nenamietali. Pri oboznamovaní tohto dôkazu súd vychádzal aj z osobitosti postavenia poškodenej F. U. ako obzvlášť zraniteľnej obete zvyrazňujúc zmysel a cieľ ustanovenia § 134 ods. 4 Tr. zák., ktorý poukazuje na skutočnosť, že ak je ako svedok v trestnom konaní vypočúvaná osoba, ktorá je obzvlášť zraniteľnou osobou, ktorou nepochybne poškodená F. U. je podľa osobitného predpisu - zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov, v účinnom znení, treba vykonať jej výsluch ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať, čo je nepochybne zrejmé z reálneho prehratia tohto záznamu, že sa uvedeným spôsobom postupovalo, a taktiež je v tomto zákonom ustanovení uvedené, že ustanovenie § 270 ods. 2 Tr. por., ktoré právom bolo použité na takéto procesný postup tým nie je dotknuté a v nadväznosti na uvedené bolo poukázané aj na použitie pri tomto dôkaze ustanovení zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov, ktoré okrem iného definuje pojem obzvlášť zraniteľnej obete, ktorou nepochybne poškodená F. U. je z pohľadu trestného činu v rámci domáceho násillia, a jej postavenia ako obete trestného činu s jej vystavením vyššiemu riziku opakovanej viktimizácie alebo druhotnej viktimizácie na základe individuálneho jej posúdenia ako obete, osobnej vlastnosti, vzťahu k obžalovanému alebo závislosti od neho, druhu alebo povahy a okolností spáchania trestného činu, ktorá v tejto veci nepochybne v zmysle trestnoprávnej kvalifikácie konania obžalovaného a skutkových tvrdení a zistení, je daná. Súd bol viazaný aj zákonnou definíciou pojmu druhotnej viktimizácie, ktorá u poškodenej F. U. bez pochybností je daná, že súd musí zamedziť tomu, aby k nej došlo v dôsledku konania orgánu verejnej moci, t. j. i súdu, k čomu by došlo v prípade, o ktorý obžalovaný žiadal, a to jej výsluch priamo na hlavnom pojednávaní vedomý si tlaku, pôsobenia a svojho štýlu, spôsobu vystupovania, poznania účinných foriem ju negatívne, obavami a strachom ju ovplyvňujúcich, čo sa neustále prejavovalo a opakovalo aj bezprostredne v priamej vedomosti súdu pri kontaktoch s ním, tiež jasne daný úmysel obžalovaného pôsobiť na ňu žiadaním, podľa slov obžalovaného, i konfrontácie a krížového výsluchu, výsluchu z očí do očí, čo je aj Trestným poriadkom

priamo vylúčené v takýchto prípadoch, kedy konfrontácia nie je prípustná. Súd bol povinný zabrániť aj opakovanej viktimizácii, ktorá je taktiež týmto zákonom o obetiach trestných činov jednoznačne definovaná ako ujma, ktorá obeti vznikla v dôsledku pokračujúceho konania páchatelia, spočívajúca v pôsobení na obeť, vyhrážaním, zastrašovaním, nátlakom, zneužívaním moci nad obeťou, pomstami sa, alebo inou formou s cieľom pôsobiť na či už fyzickú alebo psychickú integritu obeť, čo takisto je nepochybne dané z prejavov, vyjadrovaní sa a účelových snáh práve obžalovaného D. Ď., končiac jeho vyjadreniami po oboznámení obrazovo-zvukového záznamu, ktoré to dostatočne vysvetľujú, štýlu „...poškodená rozprávala kokotiny, trepe, ...“ V týchto smeroch má tak citovaný zákon o obetiach trestných činov osobitné a špeciálne postavenie oproti ustanoveniam Trestného poriadku. Súd bol povinný v súvislosti s právom poškodenej na jej ochranu pred druhotnou viktimizáciou alebo opakovanou viktimizáciou postupovať tak, aby činnosť súdu nespôsobovala obeť a jej rodinným príslušníkom, ktorými je nepochybne aj jej dcéra, druhotnú viktimizáciu a bol povinný prijímať účinné opatrenia, ktoré majú zabrániť opakovanej viktimizácii, ktorým spôsobom súd aj postupoval a prijal opatrenia na zabránenie styku obžalovaného s obeťou.“

Ďalší čiastkový argument, ktorý obvinený na podporu svojej dovolacej argumentácie použil, spočíval na námietke, že mu nebol ustanovený obhajca ihneď po jeho zadržení (t. j. 27. marca 2021), ale až po jeho vzatí do väzby 29. marca 2021. K uvedenému najvyšší súd poukazuje v prvom rade na výslovné vzdanie sa práva obvineného zvoliť si obhajcu, resp. práva žiadať, aby mu bol obhajca súdom z dôvodov podľa § 34 ods. 3 Tr. por. ustanovený, ktoré obvinený učinil po zákonomnom poučení pred výsluchom po vznesení obvinenia [č. I. 54 spisu], ako i na zákonnú dikciu § 37 ods. 1 písm. a) Tr. por., v ktorého zmysle dôvod povinnej obhajoby vzniká až momentom väzobného stíhania obvineného - t. j. nebol daný žiaden z dôvodov povinnej obhajoby už ihneď po samotnom zadržení osoby podozrivej, na ktorého základe by dovolateľovi mal byť obhajca (bez jeho výslovnej žiadosti) ustanovený. Čo sa týka argumentu obvineného, že orgánom činným v trestnom konaní malo byť zrejmé, že nie je schopný sám sa obhajovať, najvyšší súd poukazuje na nespočetné žiadosti, sťažnosti a iné písomnosti adresované súdom a orgánom činným v trestnom konaní všetkých stupňov, ktoré jasne preukazujú, že obvinený Ď. bol schopný sám sa obhajovať, o čom vo veci konajúce súdy a orgány činné v trestnom konaní (svojským spôsobom) jednoznačne presvedčili.

Napokon, pokiaľ ide o posledný argument obhajoby, že súd prvého stupňa nevykonával ani výpoveď svedkyne F. U., k tomu najvyšší súd uvádza, že so všetkými dôkaznými návrhmi obvineného sa samosudca okresného súdu učebnicovým spôsobom vysporiadal hneď v úvode odôvodnenia odsudzujúceho rozsudku súdu prvého stupňa, keď rozhodol v súlade s ustanovením § 272 ods. 3 Tr. por. o odmietnutí vykonania početných dôkazov navrhovaných dovolateľom, toto svoje rozhodnutie odôvodnil a poučil o oprávnom prostriedku, následne rozhodol i v súlade s ustanovením § 274 ods. 1 Tr. por. tak, že sa ďalšie dôkazy - o. i. výsluch svedkyne poškodenej F. U. a vykonanie konfrontácie medzi ňou a obžalovaným D. Ď. a výsluch svedkyne F. U. - vykonávať nebudú, „keďže ide o návrhy na vykonanie dôkazov, ktoré nespĺňajú podmienku uvedenú v § 240 ods. 3 Tr. por., neboli bez meškania písomne oznámené ani súdu a ani ostatným stranám ako návrhy na vykonanie dôkazov, boli robené s odstupom následne vzhľadom k predstavám obžalovaného, i so skôr mu už daným a rozvedeným poučením, že takéto dôkazy môže súd odmietnuť“, k čomu aj došlo. Súčasne súd postupoval aj v zmysle ustanovenia 272 ods. 3 Tr. por., pretože išlo o navrhované dôkazy, ktoré sa týkajú či už okolností nepodstatných pre rozhodnutie o podanej obžalobe, alebo o okolnosti, ktoré možno zistiť a boli zistené inými, už skôr navrhnutými dôkazmi. Súd vychádzal aj z toho, že svojím konaním by mohol porušiť ustanovenia špeciálneho a osobitného zákona chrániaceho obeť trestných činov, pri vedomosti obžalovaného o stave - v dôsledku jeho konania na tieto osoby - poškodenú a jej dcéry, ktoré na jednej strane a v určitých častiach ospravedlňuje z ich konania, na druhej strane poukazuje na vieru v ďalší spoločný život, prezentuje svoje predstavy a názory, na druhej strane ich uráža, spochybňuje ich psychický, duševný stav bez akejkoľvek opory. Navyše v tomto smere výsluch svedkyne - poškodenej F. U. a vykonanie konfrontácie bol odmietnutý z dôvodov už i skôr rozvedených v odôvodnení (na jeho začiatku) tohto rozsudku, taktiež navrhovaný výsluch svedkyne F. U., ktorá k veci by podľa presvedčenia súdu neuviedla iné skutočnosti než tie, ktoré boli zákonným spôsobom vykonané na hlavnom pojednávaní, sú autentifikované prehratím záznamu jej hovoru na tiesňovú linku prioritne

zameraného na obavu z porezania sa obžalovaným, pritom samotný obžalovaný vypovedal, že pred poškodenou a jej dcérou F. povedal, že ide spáchať samovraždu, a teda išlo i o okolnosti, ktoré boli zistené inými už skôr navrhnutými dôkazmi.“

Najvyšší súd sa s vyššie citovanými závermi súdu prvého stupňa v plnej miere stotožnil, a keďže v nich neidentifikoval žiadnu právnu vadu hmotného ani procesného charakteru, nezostávalo ani krajskému súdu nič iné, len tieto závery potvrdiť - a síce odvolanie obvineného postupom podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietnuť - ako i v dovolaní napadnutom uznesení krajský súd učinil - a preto, pokiaľ sa odvolací súd stotožní s právnymi závermi súdu prvého stupňa, nie je v rozpore so zákonom a s právom obvineného na spravodlivé súdne konanie, ak tieto závery okresného súdu prevezme do odôvodnenia svojho rozhodnutia. Nad rámec uvedeného najvyšší súd pripomína, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Taktiež v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pri zamietnutí odvolania sa odvolací súd môže obmedziť i na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, body 59 - 60). Uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového súdu, ako aj druhostupňového súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Nemožno preto akceptovať argumentáciu obvineného v súvislosti s nedostatočným odôvodnením uznesenia krajského súdu, ktorý nie je povinný dávať explicitnú odpoveď na každú námietku odvolateľa, keďže odvolací súd je v rámci svojej revíznej kompetencie povinný preskúmať zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Pokiaľ odvolací súd zistí, že odvolanie nie je dôvodné, a teda rozsudok súdu prvého stupňa je skutkovo a právne správny, odvolanie postupom podľa § 319 Tr. por. zamietne, čím vysloví, že prvostupňové rozhodnutie je správne, a preto odvolaciemu súdu nemožno vyčítať prevzatie a stotožnenie sa s právnou argumentáciou rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Nad rámec uvedeného odkazuje dovolací súd na odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia, v ktorého rámci súd odvolací dostatočne jasne a zrozumiteľne zosumarizoval dôvody, pre ktoré ani on nevykonal doplnenie dokazovania na verejnom zasadnutí: „Osobný výsluch poškodenej F. U. nevykonal krajský súd z rovnakých dôvodov ako súd prvostupňový. Treba pripomenúť, že okresný súd postupom podľa § 270 ods. 2 Tr. por. vykonal ako dôkaz výsluch svedkyne poškodenej zo dňa 28.3.2021 vyhotovený procesným postupom v zmysle Trestného poriadku orgánom činným v trestnom konaní - vyšetrovateľkou PZ za prítomnosti ďalších osôb, vrátane prítomnosti pribratého psychológa, s použitím technického zariadenia umožňujúceho obrazovo-zvukový záznam s jeho prehratím uloženého na nosiči a skladajúceho sa z dvoch častí nahrávok spolu aj s oboznámením záznamu k tomuto kamerovému záznamu a aj celého prepisu zápisnice o výsluchu svedkyne poškodenej. Z obsahu spisu vyplýva, že výsluch poškodenej bol vykonaný po vznesení obvinenia, kontradiktórnym spôsobom, o termíne výsluchu poškodenej bol obžalovaný upovedomený (č. l. 186 spisu), obžalovaný mal možnosť kľásť poškodenej otázky. Zo spisu vyplýva, že dňa 15.7.2021 oznámil vyšetrovateľovi, že chce poškodenej položiť otázky, ktoré naformuloval vo svojom návrhu zo dňa 14.7.2021. Túto žiadosť o kladenie otázok poškodenej obžalovaný zobral späť dňa 22.7.2021 písomným podaním, z ktorého jednoznačne vyplýva, že po zrelej úvahe predmetný návrh na vykonanie dokazovania zo dňa 14.7.2021 berie v celom rozsahu späť a nežiada, aby bolo vyšetrovanie doplnené v naznačenom smere.“

Na základe vyššie uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) Tr. por. nie sú dané, a preto dovolanie obvineného D. na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Rozhodnuté bolo pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.